

Кыргыз Республикасынын Жашыл таксономиясы

The Ministry of economy and commerce
of the Kyrgyz Republic

Мазмуну

Кыскартуулардын тизмеси	3
1. Киришүү	4
2. Документтин улуттук контексти.....	7
3. Документтин эл аралык контексти	9
4. Аныктамалар	13
5. Колдонуучулар	16
6. Башка таксономиялар менен колдонуу принциптери	17
7. Таксономиянын түзүмү.....	18
8. Экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди башкаруу	19
9. Шайкештикти баалоо	19
10. Фискалдык жеңилдиктер.....	20
11. Отчеттуулук механизмдери.....	22
12. Жашыл Таксономияны ишке ашыруу үчүн зарыл аракеттер.....	23
13. Корутунду жоболор.....	24

Кыскартуулардын тизмеси

AWEA – American Wind Energy Association (Шамал энергетикасы боюнча Америкалык Ассоциация)

BREEAM – Building Research Establishment Environmental Assessment Method (Имараттарды изилдөөлөр институтунун баалоо методикасы)

BSI – British Standards Institution (Стандарттардын Британиялык Институту)

CE – Conformité Européenne (Европалык шайкештик)

CIE – Commission Internationale de l'Éclairage. (Жарык боюнча Эл аралык комиссия)

CPSC – Consumer Products Safety Commission (Керектөө товарларынын коопсуздугу боюнча комиссия)

CRI – Colour Rendering Index (Жарык берүү Индекси)

CSA – Canada Standards Association (Канаданын Стандарттарынын Ассоциациясы)

GNDB – Deutsche Gesellschaft für Nachhaltiges Bauen (Туруктуу курулуш боюнча немис коому)

MACT – Мамлекеттик Стандарт

ЭИМК – Экономикалык ишмердиктин мамлекеттик классификатору

ПМСК – Продукциянын Мамлекеттик статистикалык классикатору

EDGE – Excellence in Design for Greater Efficiencies (Чоң натыйжалуулук үчүн дизайнды өркүндөтүү)

EN – European Norm (Европалык Стандарт)

EAC – Евразиялык шайкештик

IEC – International Electrotechnical Commission (Эл аралык Электротехникалык Комиссия)

ISO – International Standards Organization (Стандарт боюнча Эл аралык уюм)

JSWTA – Japan Small Wind Turbine Association (Чакан шамал турбиналарын өндүрүүчүлөрдүн Япон Ассоциациясы)

LEED – Leadership in Energy and Environmental Design (Энергетикалык жана Экологиялык Дизайндагы лидерлик)

REACH – Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (химиялык заттарды колдонууга каттоо, баалоо, уруксат берүү жана чектөө)

RoHS – Restriction of Hazardous Substances (коркунучтуу заттарды колдонууга чектөө)

ТЭИ ТН – Тышкы экономикалык ишмердиктин Товардык номенклатурасы

UK – United Kingdom (Бириккен Королдук)

UL – Underwriters Laboratories (Андеррайтерс Лабораториез)

КӨӨЭТ – Климаттын өзгөрүшү боюнча Өкмөттөр аралык эксперттердин тобу

ТӨМ – БУУнун Туруктуу өнүгүү максаттары

1. Киришүү

Ушул жашыл таксономия Кыргыз Республикасын өнүктүрүүнүн узак мөөнөттүү стратегиясы катары Жашыл экономика концепциясынын архитектурасынын негизги таянычтарынын бири болуп саналат.

Жашыл таксономияны ишке киргизүү менен товарлардын, кызмат көрсөтүүлөрдүн жана долбоорлордун расмий түрдө классификатору пайда болот, алар экономиканы декарбонизациялоо максаттарына жетүүгө өздөрүнүн кошкон салымдарына жараша Жашыл товарлар, кызмат көрсөтүүлөр жана долбоорлор (климаттык-нейтралдуу, энергия натыйжалуу жана ресурстарды үнөмдөөчү техникалык жана сапаттык касиеттерге ээ болгон) катары аныкталат.

Жашыл таксономия төмөнкүдөй бир нече негизги багыттар боюнча белгиленген/конкреттүү максаттарга жетүү үчүн багытталган универсалдуу курал болуп саналат:

- a) коммерциялык насыя-финансы институттарынын портфелинде алардын үлүшүн көбөйтүү менен жашыл финансылык инструменттерди жана жашыл насыя продуктыларын ишке киргизүү мүмкүнчүлүгү;
- b) климаттык жана жашыл каржылоо аркылуу туруктуу каржылоо түрүндөгү кошумча капитал булактарын тартуу;
- c) “жашыл” акчаны адалдоону алдын алуу;
- d) бир эле учурда туруктуу жана жашыл мамлекеттик сатып алуулардын үлүшүн көбөйтүүдө тездеткич (акселератор) катары аракеттенүү;
- e) атаандаштыкка жөндөмдүү жана адекваттуу баа түзүү аркылуу калкка жашыл технологияларды колдонууга өтүү мүмкүнчүлүгүн ачуу;
- f) рынокту бир кыйла туруктуу жашыл өнүгүү циклине бара-бара трансформациялоо.

Ушул Жашыл таксономиянын туура иштеп кетүүсүнүн бекемделишине маанилүү учур болуп, тиешелүү бөлүмдө көрсөтүлгөн Жашыл таксономияны ишке киргизүүнүн жана ишке ашыруунун толук синергиясы үчүн зарыл болгон жана көмөкчү элементтердин кадамдык ишке кирүүсү болуп саналат.

Жашыл таксономия 2050-жылга карата көмүртектин нейтралдуулугуна жетүү боюнча кабыл алынган максаттарга байланыштуу Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин саясатын ишке ашыруу үчүн зарыл кадам болуп саналат.

Таксономия Жашыл экономиканын артыкчылыктарын бирдиктүү түшүнүктөдү түзүүгө жана бул артыкчылыктарды иш жүзүнө которууга мүмкүндүк берет

Бул документ таксономияны колдонуучуларга, экономиканын реалдуу жана финансылык секторлорунда өздөрүнүн ишмердүүлүгүн ушул артыкчылыктарга ылайык ыңгайлаштырууга жардам бериши керек.

1-сүрөт. Кыргыз Республикасынын стратегиялык максаттарынын жана Жашыл Таксономиянын өз ара байланышы

Жашыл таксономиянын бул чыгарылышы пилоттук болуп саналат.

Ал бекитилгенден жана жыйынтыктарды талдоодон кийин, тактап айтканда, жашыл ишмердүүлүккө жана жашыл активдерге инвестициялардын өсүшү, өсүштүн азайышы, же жалпы парник газдарынын бөлүп чыгаруусунун жана башка көрсөткүчтөрдүн кыскарышы, товарлардын, иш-чаралардын жана тармактардын тизмеси кеңейиши мүмкүн.

Бул басылмага кирген тармактар жана категориялар, экономиканын реалдуу секторунда эң чоң потенциалдуу суроо-талапка ээ, бирок ошондой эле калктын жашоо сапатын жакшыртуу жана айлана-чөйрөнүн булганышын азайтуу контекстинде мамлекет үчүн стратегиялык мааниге ээ.

2-сүрөт жашыл экономика максаттарынын контекстинде жашыл ишмердиктин жогорку деңгээлдеги маанисин көрсөтөт, ал ошондой эле белгиленген эл аралык практикада орун алган абалга ыңгайлаштырылган.

2-сүрөт. Жашыл ишмердиктин мааниси.

Жашыл ишмердик

- Бөлүп чыгарууларды азайтуу ПГ (Митигация климаттын өзгөрүшү)
- Климаттын өзгөрүшүнө ыңгайлашуу
- Айлана чөйрөнүн булганышын азайтуу
- Суу менен камсыз кылуу

Жашыл таксономиянын ушул басылмасында улуттук жашыл таксономиясынын мурунку долбоорлорун иштеп чыгуулары эске алынды, бирок алардан шайкештикти аныктоонун бинардык ыкмасы жана экономикалык ишмердиктин коддорун жана товардык номенклатураны майда баратына чейин (деталдуу) иштеп чыгуу менен айырмаланат.

Таксономиянын эл аралык маанисин эске алуу менен, аны иштеп чыгууда туруктуу каржылоо үчүн каржы рынокторунун эл аралык тажрыйбасы эске алынды жана ушуга байланыштуу 3-сүрөттө ушул Туруктуу каржылоонун жалпы кабыл алынган түзүмүндө ушул Таксономияда колдонулган Жашыл Каржылоонун жайгашуусу көрсөтүлгөн.

3-сүрөт. Туруктуу каржылоонун Эл аралык түзүмү

Туруктуу каржылоо

Жашыл каржылоо

Социалдык каржылоо

Климаттык каржылоо

Көгүш каржылоо

Экологиялык каржылоо

Митигацияны каржылоо
"Төмөн көмүртек"

Адаптациялык каржылоо

Биоартүрдүүлүктү коргоону каржылоо

2. Документтин улуттук контексти

Жашыл Таксономия (мындан ары – Таксономия) 2050-жылга чейин Кыргыз Республикасында көмүртектин нейтралдуулугуна жетүү үчүн Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин саясатын, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин чечимдерин, Кыргыз Республикасынын Салык кодексин жана жашыл экономика жаатында Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларын ишке ашыруу үчүн негизги документ болуп саналат.

Таксономия төмөнкүдөй Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларын жана эл аралык келишимдерин эске алуу менен түзүлдү:

- Салык кодекси (<https://cbd.minjust.gov.kg/112340/edition/2264/kg>)
- Жарандык кодекси (<https://cbd.minjust.gov.kg/3-2/edition/1281648/kg>)
- Суу кодекси (<https://cbd.minjust.gov.kg/1605/edition/1201418/kg>)
- Бажылык жөнгө салуу жөнүндө Мыйзам (<https://cbd.minjust.gov.kg/111908/edition/1289610/kg>)
- Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/112424/edition/1262743/kg>)
- Кыргыз Республикасында инвестициялар жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/1190/edition/1271157/kg>)
- Энергиянын кайра жаралуучу булактары жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/112382/edition/1279296/kg>)
- Энергияны үнөмдөө жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/96/edition/956638/kg>)
- Баалуу кагаздар рыногу жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/202677/edition/1223436/kg>)
- Ишкерлердин укуктарын коргоо жөнүндө Мыйзамы предпринимателей (<https://cbd.minjust.gov.kg/397/edition/821584/kg>)
- Климаттын өзгөрүүсү жөнүндө Бириккен Улуттар Уюмунун Алкактык конвенциясы боюнча Париж макулдашуусун ратификациялоо тууралуу Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/111972/edition/979958/kg>)
- Парник газдарынын эмиссиясы жана жутулушу жагындагы мамлекеттик жөнгө салуу жана саясат жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/202104/edition/725202/kg>)
- Айлана-чөйрөнү коргоо жөнүндө Мыйзамы (<https://cbd.minjust.gov.kg/218/edition/1003917/kg>)
- Атмосфералык абаны коргоо жөнүндө (<https://cbd.minjust.gov.kg/216/edition/725239/kg>)
- “Кооптуу калдыктардын классификаторун жана калдыктардын кооптуулук классын аныктоо боюнча методикалык сунуштарды бекитүү жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2010-жылдын 15-январындагы №9 токтому (<https://cbd.minjust.gov.kg/90963/edition/861558/kg>)
- “Экономикалык иштин түрлөрү” мамлекеттик классификаторун бекитүү жөнүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2011-жылдын 11-январындагы № 9 токтому (<https://cbd.minjust.gov.kg/94011/edition/1253103/kg>)
- Инвестициялык долбоорлордун ишинин артыкчылыктуу түрлөрүн (экономика секторлорун) белгилөө жөнүндө Кыргыз Республикасынын Өкмөтүнүн 2018-жылдын 28-октябрындагы № 503 токтому (<https://cbd.minjust.gov.kg/12668/edition/2416/kg>)

- Продукциялардын (товарлардын жана тейлөөлөрдүн) мамлекеттик статистикалык классификатору (<https://stat.kg/kg/klassifikatory/>)
- Евразиялык экономикалык бирлигинин тышкы экономикалык ишмердигинин бирдиктүү товардык номенклатурасына ылайык товарлардын классификациясы (https://eec.eaeunion.org/comission/department/dep_tamoj_zak/klassifikatsiya-tovarov-v-sootvetstvii-s-tn-ved-eaes/)
- Евразиялык экономикалык бирлигинин тышкы экономикалык ишмердигинин бирдиктүү товардык номенклатурасына ылайык товарлардын классификатору (мындан ары - ТЭИ ТН) (<https://eec.eaeunion.org/comission/department/catr/ett/>) жана башка колдонуудагы ченемдик укуктук актылар (мындан ары - ЧУА)

3. Документтин эл аралык контексти

Таксономиянын негизги функцияларынын бири эл аралык инвестицияларды тартуу үчүн жагымдуу шарттарды түзүү болуп саналат, таксономиянын принциптери жана классификациялары, туруктуу каржылоо чөйрөсүндөгү эл аралык практиканы эске алуу менен иштелип чыккан.

Таксономияда шайкештиктин абдан так критерийлери камтылган, бул белгисиздиктин тобокелдиктерин азайтат жана бул процессти автоматташтырууга же чыгымдарды төмөндөтүүгө мүмкүндүк берет. Ушуга байланыштуу, максаттуу пайдаланууну тастыктоону башкаруу чыгымдары да төмөндөйт.

Ушул Таксономиянын негизги категориялары эл аралык таксономиялар жана практикалар менен шайкеш келет:

- Эл аралык Капитал рынокторунун Ассоциациясынын Жашыл облигацияларынын Шайкештик принциптери (International Capital Markets Association’s Green Bond Principles) (<https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-and-handbooks/green-bond-principles-gbp/>)
- Жашыл Облигациялар Шайкештик Принциптерине негизделген Насыялардын Рыногунун Ассоциацияларынын Жашыл Насыялар Шайкештигинин Принциптери (<https://www.lsta.org/content/green-loan-principles/>)
- Жашыл Облигациялар боюнча Демилгелер тарабынан түзүлгөн Жашыл Облигациялардын Таксономиясы (Climate Bond Taxonomy developed by Climate Bonds Initiative) (<https://www.climatebonds.net/standard/taxonomy>)
- Экономикалык Кызматташтык жана Өнүктүрүү Уюмунун Эл аралык жардамдын климаттык маркерлери менен (OECD DAC Rio Markers for Climate) (https://www.oecd.org/dac/environment/development/Revised%20climate%20marker%20handbook_FINAL.pdf)
- Парник газдарын бөлүп чыгарууну кыскартуу контекстинде, Эл аралык өнүктүрүү Банктарынын топтору тарабынан макулдашылган каржылоону эсептөө жалпы эрежелери менен (Multilateral Development Bank’s Common Principles for Climate Mitigation Finance Tracking)
- Туруктуу ишмердик боюнча Европа Бирлигинин Жашыл Таксономиясы менен (<https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/taxonomy-compass>)

Шайкештиктин критерийлерин иштеп чыгууда эл аралык техникалык ченемдик укуктук база, анын ичинде Кыргыз Республикасына товарларды жеткирүү чынжырына колдонулушу мүмкүн болгон эл аралык стандарттар эске алынды.

Маалыматтар үчүн Европалык Бирликтин Стандарттык номенклатурасынын ТЭИ ТН аналогдору жана NACE 2.1. экономикалык ишмердиктин коддору берилди. Биз бардык экономикалык ишмердүүлүктүн эл аралык стандарттык тармактык классификациясынын коддорун киргизген жокпуз, анткени аларга өтө аз эл аралык таксономиялар тарабынан шилтемелер жасалат, ал эми Кыргыз Республикасынын экономикалык ишмердүүлүк классификациясы NACE 2.0 негизинде түзүлгөн.

Ушул Таксономиянын негизги категорияларынын башка эл аралык таксономиялары менен жана БУУнун туруктуу өнүгүү максаттары менен шайкештиги:

Категория	Технология	GBP	СВИ	MDB	EU	ТӨМ
Кайра жаралуучу	Күн энергиясын электр	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9,

Энергетика	энергиясына айлантуу					13
	Күн энергиясын жылуулукка айлантуу	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
	Кинетикалык шамал энергиясын электр энергиясына айлантуу	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
	Суунун механикалык энергиясын электр энергиясына айлантуу	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
	Жылуулук энергиясын бир чөйрөдөн башка чөйрөгө которуу	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
Электр энергиясын берүү		✓	✓	✓	✓	7
Электр энергиясын сактоо	Суунун механикалык энергиясын электр энергиясына айлантуу жана тескерисинче	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
	Электр энергиясын сактоо	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
	Энергияны сактоо максатында электр энергиясын механикалык кинетикалык энергияга айлантуу жана тескерисинче	✓	✓	✓	✓	3, 7, 9, 13
Электр энергиясын суутекке айлантуу		✓	✓	✓	✓	9
Жеке транспорт	Жөө жүргүнчүлөр инфратүзүмү	✓	✓	✓	✓	3, 5, 9, 10, 11, 13
	Мотору жок транспорт жана кичи электр транспорту үчүн инфратүзүм	✓	✓	✓	✓	3, 5, 9, 10, 11, 13
	Мотору жок транспорт транспорт	✓	✓	✓	✓	3, 5, 9, 10, 11, 13
	Кичи электр транспорту, электрлүү мопеддер жана электрлүү мотоциклдер	✓	✓	✓	✓	5, 9, 10, 11, 13
	Электромобилдер	✓	✓	✓	✓	9, 13

	Электрлүү транспорттун кубаттоочу инфратүзүмү	✓	✓	✓	✓	9, 13
Коммерциялык транспорт	Электромобили	✓	✓	✓	✓	9, 13
Коомдук транспорт	Коомдук транспорттун инфратүзүмү	✓	✓	✓	✓	5, 9, 10, 11, 13
	Коомдук транспорттун кызмат көрсөтүүлөрү	✓	✓	✓	✓	5, 9, 10, 11, 13
	Темир жол транспорту	✓	✓	✓	✓	5, 9, 10, 11, 13
Кыймылсыз мүлк объектилеринин энергия натыйжалуулугу	Сертификацияланган жашыл имараттар	✓	✓	✓	✓	7, 8, 9, 10, 11, 13
	Учурдагы имараттардын, батирлердин жана конструкциялардын энергия керектөөлөрүн кыскартуу	✓	✓	✓	✓	7, 8, 9, 10, 11, 13
	Жылуулугу өткөргүчү төмөн курулуш материалдары	✓	✓	✓	✓	9
	Энергияны үнөмдөөчү чечимдер	✓	✓	✓	✓	9, 12, 13
	Энергиясы натыйжалуу тиричилик техникасы	✓	✓	✓	✓	9, 12, 13
Өнөр жайында жана айыл чарбасында энергиянын натыйжалуулугу	Өндүрүш процесстерин оптималдаштыруу			✓	✓	9
	Өндүрүш базасын жакшыртуу		✓	✓	✓	9, 12, 13
	Жылуулукту кайрадан пайдалануу		✓	✓	✓	12, 13
Катуу тиричилик калдыктарын башкаруу	Тиричилик калдыктарын өзүнчө жыйноо	✓	✓	✓	✓	11, 12
	Тиричилик калдыктарын утилдештирүү	✓	✓	✓	✓	11, 12
Курулуш калдыктары	Курулуш калдыктарын утилдештирүү	✓	✓	✓	✓	12
Өнөр жай жана коммерциялык	Металлдарды кайра иштетүү	✓	✓	✓	✓	12

калдыктар						
Айыл чарба калдыктары	Био отунду өндүрүү	✓	✓	✓	✓	12, 13
Ичүүчү сууну казып чыгаруу, даярдоо жана жеткирүү		✓	✓	✓	✓	3, 6, 11
Сугаруу үчүн сууну жеткирүү		✓	✓	✓	✓	2, 15
Сугаруу үчүн жаандын суусун топтоо жана сактоо		✓	✓	✓	✓	2, 15
Агынды сууларды тазалоо		✓	✓	✓	✓	6, 11, 14
Туруктуу айыл чарбасы	Жерди айдабай себүү	✓	✓	✓		2, 13
	Кунары кеткен жерлерди калыбына келтирүү	✓	✓	✓		1, 15
	Күнөскана чарбасы	✓	✓	✓		1, 2, 5
	Аквапоника системасы	✓	✓	✓		1, 2, 5
	Агриволтаика	✓	✓	✓		2, 7, 11, 13
	Пахтаны туруктуу өстүрүү жана кайра иштетүү	✓	✓	✓		1, 5, 13
	Асылдандыруу иштери	✓	✓	✓		2, 13, 15
	Энергетикалык биомассаны өстүрүү	✓	✓	✓		1, 7, 15
	Кампа	✓	✓	✓		2, 5
	Электрлүү бакча куралы	✓	✓	✓		9, 12, 13

4. Аныктамалар

Жашыл Таксономия – техникалык критерийлерге шайкеш келген долбоорлордун жана товарлардын жалпы улуттук классификатору болуп саналат жана төмөнкү талаптарга жооп берет:

- экономиканы декарбондоштуруунун улуттук максаттарына;
- түздөн түз же кыйыр энергия натыйжалуу же энергияны үнөмдөөчү касиеттерге ээ болсо же бул касиеттерди ишке ашырууга мүмкүндүк берсе;
- парник газдарын бөлүп чыгарууну азайтууга мүмкүндүк берет;
- кайра жаралуучу булактардан алынган энергияны, керектөө үчүн көнүмүш болгон энергия алып жүрүүчүлөргө айландырууга мүмкүндүк берет;
- айлана чөйрөгө чыгарылган зыяндуу заттардын санын төмөндөтөт;
- парник газдарынын бөлүп чыгарууга түздөн-түз салым кошпогон, бирок БУУнун Туруктуу Өнүгүү Максаттарын колдогон секторлордо, туруктуу өнүгүү максаттарына жетүүгө мүмкүндүк берет;
- климаттын өзгөрүшүнүн кесепеттерине ыңгайлашууга мүмкүндүк берет.

Тармак - экономикалык сектор же тематикалык иш-аракетке ылайык субкатегориялардын логикалык топторун камсыз кылуучу таксономиялык классификациянын эң жогорку категориясы

Категория – деталдуу экономикалык же технологиялык параметрлер менен шайкеш келген топчолорду топтогон ишмердиктин классификациянын экинчи деңгээли. Категориялар эл аралык таксономиянын талаптарын эске алуу менен Кыргыз Республикасынын колдонуудагы ченемдик укуктук базанын юридикалык аныктамалары менен унификацияланды.

Технология – классификациянын үчүнчү деңгээли, ал физикалык, химиялык жана биологиялык процесстердин негизинде же ишмердиктин негизги функционалдык түшүнүктөрдүн негизинде жашыл ишмердикти баяндайт.

Функционалдык Топ – технологиянын кошумча нарктын чынжырчасынын ишмердигин баяндайт.

Компонент – товардын же ишмердиктин өзгөчөлүгүн баяндайт.

Критерий – Таксономиянын шайкештигине техникалык талаптарды деталдаштырат.

Тактоо – Критерийлердин натыйжалуу колдонулушу үчүн керек болгон деталдарды берет.

Долбоордун параметрлери – социалдык жана экологиялык тобокелдиктерди же тышкы баалоону контролдоо боюнча зарыл болгон талаптарды баяндайт.

Салыктык макам – фискалдык дем берүүлөрдүн колдонулушун көрсөтөт.

Таксономиянын колдонуучулары – Кыргыз Республикасында резидент макамына байланышы жок жеке же юридикалык жактар, Кыргыз Республикасынын мамлекеттик органдары же жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары.

Инвестициялар – “Кыргыз Республикасында инвестициялар жөнүндө” Кыргыз Республикасынын 2003-жылдын 27-мартындагы № 66 Мыйзамынын 1-беренесиндеги аныктамасына ылайык.

Жашыл ишмердик – ушул Жашыл Таксономиянын максаттарын жана критерийлерин канааттандырган экономикалык ишмердик.

Жашыл товарлар – көмүртеги төмөн, энергия натыйжалуу, энергияны үнөмдөөчү же ресурсту үнөмдөөчү сапаттарга ээ болгон товарлар, ошондой эле ушул Жашыл таксономиянын максаттарына жана критерийлерин канааттандырган экономикалык ишмердүүлүктү ишке ашырууга мүмкүндүк берүүчү товарлар.

Жашыл долбоор – бул башталышы жана аяктоосу менен бирдиктүү инвестициялык ишмердүүлүккө бириктирилген иш-чаралардын жыйындысы, мында жеке иш-чаралар же жалпы максат ушул Жашыл таксономиянын талаптарына жооп берет, же жыйынтыгы жок дегенде 20 пайыздан кем эмес парник газдарынын бөлүп чыгаруусунун далилденген кыскарышына алып келет.

Жашыл каржылоо – ушул Жашыл Таксономиянын талаптарына жооп берген долбоорлор же активдер, ишмердүүлүккө инвестициялар.

Көгүш каржылоо – сууну керектөөнү азайткан же суунун сапатын жакшырткан, же суу ресурстарын башкарууну жакшыртуу, анын ичинде аквакультура жана/же жер үстүндөгү же жер астындагы сууларды булгоочу заттардын бөлүп чыгаруусун азайтуу жана/же БУУнун алтынчы Туруктуу өнүгүү максатына жетүүгө жардам берүүчү долбоорлор же активдер, ишмердикке инвестициялар .

Экологиялык каржылоо – айлана-чөйрөнүн булганышын азайтууга, ошондой эле экология үчүн парник газдары болуп саналбаган экологиялык зыяндуу заттардын бөлүп чыгаруусун азайтууга мүмкүндүк берүүчү долбоорлор же активдер, ишмердикке инвестициялар.

Туруктуу каржылоо – жаратылышты, коомчулукту, башкарууну (ESG), жашыл каржылоону, климаттык, төмөн көмүртекти жана социалдык каржылоону өзүнө камтыган эл аралык термин.

Насыя – Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ылайык.

Жашыл насыя – Жашыл каржылоо максаттарын каржылоо үчүн берилген насыя.

Финансылык инструмент – “Баалуу кагаздар рыногу жөнүндө” Кыргыз Республикасынын 2009-жылдын 24-июлундагы № 251 Мыйзамынын 3-беренесиндеги аныктамасына ылайык.

Жашыл каржылык инструмент – каржылык курал, мында каражаттарды максаттуу пайдалануу Жашыл каржылоонун максаттарына гана багытталат.

Жашыл облигация – бул каржылык инструмент, мында каражаттарды максаттуу пайдалануу жашыл каржы инструментинин варианттарынын бири болгон Жашыл каржылоонун максаттарына гана багытталат.

Баалоочу – Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларында каралган тартипте жашыл таксономияга шайкештиги жөнүндө документти же көз карандысыз баалоочунун пикирин билдирүүгө уруксат алган жана өзүнүн квалификациясын тастыктаган жеке же юридикалык жак.

Көз карандысыз баалоочунун пикири – верификатор тарабынан ушул Жашыл таксономиянын талаптарына долбоордун шайкештигин баалоо, ошондой эле эл аралык практикада «Экинчи тараптын пикири/ Second Party Opinion» деп аталат.

Шайкештик документи – Кыргыз Республикасындагы жашыл экономика боюнча ыйгарым укуктуу органдын талаптарына ылайык таризделген, Жашыл таксономиясынын талаптарына шайкештигин ырастаган физикалык же электрондук документ.

Кошумча нарк салыгы (КНС) – Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларына ылайык.

Бажы чек арасы – Бажылык жөнгө салуу жөнүндө Мыйзамынын 1-беренесине ылайык.

Ишкердик субъектилери – “Ишкерлердин укуктарын коргоо жөнүндө” 2001-жылдын 1-февралындагы Кыргыз Республикасынын Мыйзамынын 2-беренесине ылайык.

GHG Protocol – парник газдарын бөлүп чыгаруу боюнча отчеттулукту түзүүнүн эл аралык стандарттарынын сериясы. Майда бараты шилтемеде <https://ghgprotocol.org>. Стандартты колдонуу контекстинде маалымдама маалыматтары катары төмөнкү түшүнүктөр колдонулат, так аныктама стандарттарга ылайык болушу керек.

Камтуу 1 – булактардан чыккан парник газдарынын бөлүп чыгарылышы түздөн түз көзөмөлдөнөт.

Камтуу 2 – түйүндүү энергия булактарын керектөөдөн келип чыккан парник газдарынын бөлүп чыгарылышы.

Камтуу 3 – кошумча нарктын чынжырчасында парник газдарынын бөлүп чыгарылышы.

Камтуу 3, категория 15 – инвестициялык ишмердиктен парник газдарынын бөлүп чыгарылышы.

Бөлүп чыгаруулардын коэффициенттери – казылып алынган отундун же түйүндөгү энергия булактарынын товардык санын керектөөдө парник газдарынын бөлүп чыгаруу санын баалоого мүмкүндүк берүүчү сандык маани.

Парник коэффициенттери – “Парник газдарынын эмиссиясы жана жутулушу жагындагы мамлекеттик жөнгө салуу жана саясат жөнүндө” Кыргыз Республикасынын 2007-жылдын 25-майындагы Мыйзамынын 2-беренесиндеги “парник газдарынын сан-эсебин кайра алуунун коэффициенттери” аныктамасына ылайык жана тактоо менен, бул документтин алкагында x кг CO_2 бөлүп чыгарууларынан парник эффектисине бирдей болгон 1 кг парник газын бөлүп чыгаруудан атмосферадагы парник эффектисинин бирдейлиги.

CO_2e – CO_2 бөлүп чыгарууларынын ошондой эле CH_4 и N_2O бөлүп чыгарууларынын салымдарын өзүнө камтыган бөлүп чыгаруулардын CO_2 эквиваленти.

ТӨМ – Бириккен Улуттар Уюмунун аныктамасындагы Бириккен Улуттар Уюмунун туруктуу өнүгүү максаттары.

5. Колдонуучулар

Физикалык жактар (резиденттер жана резидент эместер) - Кыргыз Республикасындагы жашоонун сапатын түздөн-түз жакшыртуу үчүн жана бул планетада өзүнүн инвестициясына аярлуу мамиле кылуу тууралуу чечимдерди кабыл алуу үчүн, ошондой эле Кыргыз Республикасынын салык кодекси менен жөнгө салынган фискалдык жеңилдиктерди алууга өзүнүн укуктарын ишке ашыруу үчүн ушул Жашыл Таксономиянын маалымдама таблицаларын жеткечиликке ала алышат.

Юридикалык жактар (резиденттер жана резидент эместер) – Кыргыз Республикасынын стратегиялык максаттарына шайкеш келген ишмердиктин түрлөрүн тандоодо жана өзүнүн инвестициялары жөнүндө чечимдерди кабыл алуу үчүн, ошондой эле Кыргыз Республикасынын салык кодекси менен жөнгө салынуучу фискалдык жеңилдиктерди алууга өзүнүн укуктарын ишке ашырууда ушул Жашыл Таксономиянын маалымдама таблицаларын жетекчиликке ала алышат.

Банктар жана финансылык уюмдар – өзүнүн өздүк инвестициялары тууралуу чечимдерди кабыл алуу үчүн ушул Жашыл Таксономиянын маалымдама таблицаларын жетекчиликке ала алышат. Бирок мында алар Париж келишиминин жана жашыл каржылоону тартуунун глобалдык тенденцияларына жооп берген, Кыргыз Республикасынын стратегиялык багыттарына шайкеш келген инвестициялык (насыялык) портфельди түзүү максатында жашыл каржы инструменттерин жайгаштыруу же жашыл насыяларды берүүдө ушул Жашыл Таксономиянын маалымдама таблицаларын жетекчиликке ала алышат.

Операциялык ишмердикти жана айланма каражаттарды каржылоо үчүн насыялардын шайкештигин баалоону, ушул Жашыл Таксономиянын шайкештигинин критерийлеринин жана/же экономикалык ишмердиктин коддорунун негизинде аныктоо зарыл.

Товарларды же капиталдык салымдарды, долбоорлорду каржылоо үчүн насыяларды шайкештикке баалоо ТЭИ ТН коддорунун жана/же ушул Жашыл Таксономиянын шайкештик критерийлеринин негизинде аныктоо зарыл.

Кыргыз Республикасынын башкаруу мамлекеттик органдары – Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарынын талаптарын ишке ашыруу үчүн ушул Жашыл Таксономиянын маалымдама таблицаларын жетекчиликке алуусу керек.

Кыргыз Республикасынын жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдары – Кыргыз Республикасынын стратегиялык артыкчылыктары менен өзүнүн ишмердигин макулдашуу үчүн ушул Жашыл Таксономиянын маалымдама таблицаларын жетекчиликке алуусу керек.

6. Башка таксономиялар менен колдонуу принциптери

Кыргыз Республикасынын аймагында экономикалык ишмердикти жүргүзгөн уюмдар жана инвесторлор өздөрүнүн башкы уюму катталган юридикалык орду боюнча колдонулуп жаткан таксономия боюнча отчет берүүгө тийиш, башкы уюмдун отчеттуулук таксономиясы менен ушул Таксономиянын колдонулушун камсыз кылуу үчүн төмөнкү эрежелерди колдонуу керек¹:

1. Ушул Жашыл таксономияда жана анын тиркемелеринде көрсөтүлгөн талаптардан айырмаланган бардык типтердин/түрлөрдүн финансылык инструменттердин, насыялардын жана башка ишмердиктин түрлөрү үчүн Кыргыз Республикасынын аймагында ишмердүүлүктүн контекстинде “жашыл”, “климаттык” жана “төмөн көмүрөктүү” деген терминдерди колдонууга тыюу салынат. Талаптар ушул Жашыл Таксономия күчүнө киргенден кийин демилгеленген ишмердикке жайылтылат жана ушул таксономияда көрсөтүлгөн экономикалык ишмердиктин жана товарлардын категориясына гана жайылтылат.
2. Банктардын жана финансы институттарынын портфелин түзүү бардык ички же расмий таксономияга ылайык түзүлөт, мында ички отчеттуулук же отчеттуулук насыя берүүчүнүн же инвестордун талабы боюнча болуп саналган шартта жүргүзүлүшү керек. Кыргыз Республикасынын аймагында түзүлгөн портфель “жашыл”, “климаттык” жана “төмөн көмүрөктүү” деп аталат, мында ушул Жашыл Таксономияда көрсөтүлгөн долбоорлордун критерийлеринен айырмаланып тургандыгы жөнүндө ачык маалыматты Кыргыз Республикасынын ичинде жана анын чегинен тышкары жайылтууга тыюу салынат.
3. Эгерде ушул Жашыл Таксономиянын жана башка таксономиянын категориялары бирдей болсо, шайкештикке критерийлердин катаалыраак талаптары колдонулат. Мисалы, эгерде электр транспортуна квалификациялык талаптар Европа Бирлигинин таксономиясында күчтүүрөөк болсо, Европалык Бирликтин таксономиясынын талаптарын колдонуу зарыл жана тескерисинче, эгерде ушул Жашыл Таксономиянын талаптары катаалыраак болсо улуттук классификатордун талаптарын колдонуу зарыл.
4. Эгерде категория башка категорияда бар болсо, бирок башкасында жок болсо, анда аны камтыган таксономиядагы категорияны колдонсо болот. Мисалы бул чыгарылыштагы таксономияда токой чарбасы жок, эгерде инвестордун талабы боюнча, колдонуудагы таксономия жашыл токой чарбасын камтыса, анда колдонуучулар талап кылынган таксономиянын токой чарбасынын категориясын колдоно алышат. Бирок аларды бирдиктүү колдонуу үчүн жалпы талаптар жок болсо ар кандай таксономиялардын ылайыктуу категорияларын тандоого тыюу салынат.
5. Эгерде технология же функционалдык топ таксономиялардын биринин эквиваленттүү категориясында болбосо, анда шайкештик болбойт жана бул технологиянын же функционалдык топтун колдонулушуна жол берилбейт.

Көз карандысыз баалоочунун пикирин түзүүдө, баалоочулар жогоруда белгиленген талаптарды эске алуусу керек.

¹ Мисалы, энелик компания Нидерланд Королдугунда катталса, Европа Бирлигинин таксономиясына ылайык отчет бериши керек.

7. Таксономиянын түзүмү

Категориялардын, технологиялардын, функционалдык топтордун жана компоненттердин аталыштары – ушул документте категорияларды аныктоого илимий жана юридикалык ыкмалар колдонулат – колдонуучу жазуу формасын эске албай аныктоонун маңызын түшүнүшү керек.² Төмөнкүдөй мисалды карайлы: Жашыл Таксономиянын таблицаларында “Фото сезгич жарым өткөргүчтөрдүн негизинде күн энергиясын электр энергиясына айландыруу” – аныктамасы колдонулат, бул “Энергиянын кайра жаралуучу булактары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамында колдонулган “Күн орнотмосу” аныктамасы менен мааниси бирдей жана эл аралык практикада колдонулган “Күн генерациясы” же “Photovoltaic Solar” терминдери бирдей мааниге ээ. Жашыл Таксономиянын колдонуучулары, ушул документтеги категориялардын, технологиялардын жана функционалдык топтордун аныктамаларынын маанисин эске алышы керек. Шайкештикке же эквиваленттүүлүккө аныктоо үчүн жазма формаларына өзгөчө байланыштыруудан алыс болуу керек.

ЭИМК Коддору жана NACE 2.1 – ушул коддор колдонуучуларга ушул Жашыл Таксономиянын критерийлеринин экономикалык ишмердик түрлөрүнө алардын шайкештигин аныктоого мүмкүндүк берет, же кошумча талаптар канааттандырылгандан кийин, эгерде код ишмердиктин түрлөрүнүн кеңири спектрине жайылтылса. Жашыл Таксономияга шайкеш келген ишмердиктин коддору кара шрифт менен белгиленет.

ПМСК Коддору 3 (CРА 2.1) жана ПМСК 4 (CРА 2.2) – Бул коддор шайкештикти кыйла так аныктоо үчүн ЭИМК жана NACE боюнча экономикалык ишмердиктин коддолушун деталдаштырат. ПМСК Коддору 4 – бул Таксономиянын талаптарына толугу менен жооп берген келечектеги маалымдамалардын чыгарылышында ишмердиктин уникалдуу коддорун түзүү үчүн сунуштамалар. Жашыл Таксономияга толугу менен шайкеш келген ишмердиктин коддору кара шрифт менен белгиленет.

ТЭИ ТН коддору жана CN EU – ушул коддор колдонуучуларга товарлардын Жашыл Таксономиянын критерийлерине шайкештигин аныктоого мүмкүндүк берет же аныктамалар боюнча, же кошумча талаптар канааттандырылгандан кийин, эгерде код ишмердиктин түрлөрүнүн кеңири спектрине жайылтылса. Жашыл Таксономияга толугу менен шайкеш келген ишмердиктин коддору кара шрифт менен белгиленет.

Критерийлер жана тактоолор – ушул колонкалар шайкештик параметрлерине көңүл бурууга мүмкүндүк берет. Жашыл Таксономиянын талаптарын канааттандыруу үчүн, ишмердик же товарлар көрсөтүлгөн талаптарга так жооп бериши керек.

² Бажылык классификациялардын аныктоо контекстинде маанилүү (https://eec.eaunion.org/comission/department/dep_tamoj_zak/klassifikatsiya-tovarov-v-sootvetstvii-s-tn-ved-eaes/) жана экономикалык ишмердиктин коддоруна шайкештигин аныктоо (<https://cbd.minjust.gov.kg/94011/edition/1253103/ru?anchor=pr>)

8. Экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди башкаруу

Жашыл таксономиянын талаптарына жооп берген бардык долбоорлор жана ишмердик экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди контролдоого тийиш.

Бул «зыян келтирүүдөн алыс болуу» принцибин канааттандыруу үчүн экология, жаратылыш ресурстарын коргоо, өнөр жай коопсуздугу жана эмгек мамилелери жаатындагы Кыргыз Республикасынын бардык колдонулуп жаткан ченемдик укуктук актыларынын тиешелүү Жашыл таксономиясынын бардык ишмердүүлүгү үчүн шайкеш келишин билдирет.

Буга кошумча, банктардын жана финансы институттарынын бардык ири долбоорлору жана ишмердиги, Европа реконструкциялоо жана өнүктүрүү банкына же Эл аралык каржы корпорациясынын социалдык жана экологиялык туруктуулугун камсыз кылган Экватор Принциптери же ишмердиктин Стандарттары сыяктуу эл аралык стандарттарга ылайык экологиялык жана социалдык тобокелдиктерди башкарууга тийиш.

9. Шайкештикти баалоо

Таксономияга шайкеш келүү үчүн ишмердик, долбоорлор же товарлар логикалык жактан учурдагы категорияга, технологияга, функционалдык топко жана компонентке туура келиши керек жана долбоордун критерийлеринде, параметрлеринде жана тактоолорунда көрсөтүлгөн талаптарды канааттандырышы керек.

ЭИМК, ПМСК, же ТЭИ ТН кодун ыйгаруу критерийлерине шайкеш келүү жана долбоордун критерийлеринде, тактоолорунда жана параметрлеринде көрсөтүлгөн талаптарга шайкеш келүү Таксономияга шайкеш келүү үчүн да жетиштүү.

Таксономияны ишке ашыруунун ушул этабында, фискалдык жеңилдиктерди алуу үчүн экономикалык ишмердик ЭИМК, ПМСК, же ТЭИ ТН коддоруна жана долбоордун параметрлеринде, критерийлерде, тактоолордо, көрсөтүлгөн талаптарга толук жооп бериши керек жана салык макамы колонкасында жеңилдиктерге ээ болушу керек.

Кошумчалай кетсек, кийинчерээк, бул Жашыл таксономияга зарыл болгон маалымдамаларды жана системаларын түзгөндөн кийин гана колдонуудагы категорияга, технологияга, функционалдык топко жана компонентке кирүүчү ишмердик жана Жашыл классификатордун талаптарын канааттандыргандан кийин, колдонуучулар фискалдык жеңилдиктерден пайдалана алышат, эгер мындайлар каралган болсо.

Жашыл каржылоонун максаттарына жетүү үчүн учурдагы категорияга, технологияга, функционалдык топко жана компонентке кирип, долбоордун параметрлеринде жана тактоолорунда, критерийлеринде, көрсөтүлгөн талаптарды канааттандыруу жетиштүү. ЭИМК, ПМСК, же ТЭИ ТН коддору шайкештик процессин автоматташтырууга көмөктөшөт.

10. Фискалдык жеңилдиктер

Кыргыз Республикасынын салык кодексинин 38-главасы КНС нөлдүк ставкасы менен берүүлөрдүн товарларга жана кызмат көрсөтүүлөргө берүүлөрдүн тизмесин аныктайт. Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын алкагында, Кыргыз Республикасынын салык кодексинин 284-беренеси Энергия жана ресурстук натыйжалуулук талаптарына жооп берүүчү технологияларды, жабдууларды жана анын комплекттөөчүлөрүн берүү тизмегин аныктоону талап кылат. Ушул Жашыл Таксономия Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетине, Кыргыз Республикасынын салык кодексинин 284-беренесин аткарууга мүмкүндүк берет, ошондой эле жашыл экономиканы өнүктүрүү жана декарбондоштуруу чөйрөсүндө ченемдик укуктук актыларды толук аткарууга таасирин тийгизет.

Ушул Жашыл Таксономия менен жогоруда көрсөтүлгөн талаптарды ишке ашыруунун бир нече механизмдери каралган:

Кыргыз Республикасынын бажы чек арасын кесип өтүүдө КНС төлөмдөрүнөн бошотуу (КНС кайтаруу механизмдин колдонбостон). ТЭИ ТН код аракетинде туура келген, аныктамасы боюнча жашыл болгон жана фискалдык жеңилдиктерди караган товарлар, Жашыл Таксономия кабыл алынгандан кийин бошотууларды талап кылууга акылуу. Жашыл таксономиянын талаптарын канааттандырган, бирок товарлардын бир кыйла кеңири спектрин камтыган жана фискалдык жеңилдиктерди караган кодго кирген товарлар, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу Бажы кызматы колдонууга жата турган зарыл маалымдамалар жана нускамалар иштелип чыккандан кийин бошотууларды талап кылууга акылуу.

Фискалдык жеңилдиктерди караган категориялар жана Жашыл Таксономиянын шайкештик негизинде Кыргыз Республикасынын чек арасын кесип өткөн товарларды сатууда жана кызмат көрсөтүүлөрдү берүүдө КНС төлөмдөрүнөн бошотуу.

Ишмердиги экономикалык ишмердиктин түрлөрүнүн мамлекеттик классификаторунун коду менен толук камтылган жана аныктамасы боюнча шайкеш келген жана фискалдык жеңилдиктерди караган ишкер субъекттери, Жашыл Таксономия кабыл алынгандан кийин КНС төлөмдөрүнөн бошотууну талап кылууга акылуу.

Эгерде ишмердиктин бир бөлүгү гана экономикалык ишмердиктин түрлөрүнүн мамлекеттик классификаторунун тиешелүү кодуна гана туура келсе, анда коддун аракетинде туура келген ишмердиктин бөлүгү фискалдык жеңилдиктерди алууга жатат. Эгерде экономикалык ишмердиктин түрлөрүнүн мамлекеттик классификаторунун коду, жашыл ишмердик болуп саналган класстын алдындагы ишмердиктин бир кыйла кеңири спектрин камтыса, анда ишкердик субъекттери фискалдык дем берүүнү аткарууга умтула алышат же учурдагы экономикалык ишмердиктин түрлөрүнүн мамлекеттик классификатору жеткире иштелип чыккандан кийин жана жашыл ишмердиктин кыйла так классификациясы түзүлгөндөн кийин, же Жашыл Таксономиянын талаптарын аткарууну камсыздоо максатында Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу зарыл болгон нускамаларды иштеп чыккандан кийин.

“Кыргыз Республикасында инвестициялар жөнүндө” жана “Энергиянын кайра жаралуучу булактары жөнүндө” Кыргыз Республикасынын Мыйзамдарынын ишмердигине туура келген долбоорлор жана кайра жаралуу булактарын пайдалануу боюнча долбоорлор, ошондой эле Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 20230-жылдын 24-апрелиндеги №216 токтомунун ишмердигине туура келген товарлар, Жашыл Таксономияны ишке ашыруу контекстинде каралган механизмдерге карабастан, ушул документтерде каралган фискалдык дем берүү механизмдерин пайдалана алышат.

Жашыл Таксономияны колдонуу менен фискалдык жөнгө салуунун негизги максаты, КНС тен (12 %) бошотуулардын суммасына товарлар жана кызмат көрсөтүүлөр үчүн акыркы керектөөчүлөр үчүн бааларды төмөндөтүү болуп саналат, Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети акыркы керектөөчүлөргө жеткирүүчүлөрдүн чынжырчасында ашөпкө пайда түрүндө ишкер субъекттери тарабынан КНСтин суммасын ээлеп алуу фактыларын ачыктоо үчүн рынокко финансылык мониторингдөө жол жоболорун түзүү зарылдыгын көрөт. Эгерде мындай фактылар аныкталган учурда, Кыргыз Республикасынын финансы министрлигине караштуу мамлекеттик салык кызматы текшерүүлөрдү жүргүзүүсү зарыл, эгерде мындай фактылар тастыкталса, ишкер субъекттерден КНСтини суммасына барабар болгон сумманы өндүрүү керек, ошондой эле колдонуудагы ченемдик укуктук актыларга ылайык туумдарды өндүрүү зарыл.

Кыргыз Республикасынын салык кодексинин 191-беренесинин 1.2.-пунктуна ылайык, КНСтан бошотуудан тышкары, баалуу кагаздар боюнча инвесторлордун киреше салыгынан бошотуу каралган, анын ичинде Кыргыз Фондулук Биржасынын листингинде турган жашыл облигациялар боюнча.

11. Отчеттуулук механизмдери

Туруктуу Өнүгүүнүн Максаттарына жетүүнүн жана көмүртек нейтралдуулугунун алкагында, ушул Жашыл Таксономиянын экономикалык ишмердигине катышууну пландаган ишкер субъекттери, эл аралык стандартка ылайык келген өзүнүн парник газдарын бөлүп чыгаруусун эсепке алууну жүргүзүүсү керек, атап айтканда GHG Protocol стандарттарынын сериясын, жана 1 жана 2 Камтууларындагы бөлүп чыгаруулардын эсептери үчүн зарыл болгон маалыматтарды жыйноо. Аталган маалыматты жыйноо үчүн зарыл болгон формалар Кыргыз Республикасынын улуттук статистикалык комитети тарабынан даярдалат жана жылдык отчеттуулука киргизилет.

Банктар жана чакан-финансы уюмдары үчүн, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы менен биргеликте, отчеттуулуктун формасы иштелип чыгат, булар ушул Жашыл Таксономиянын талаптарындагы инвестициялык жана насыялык портфелдин пайыздык шайкештигин жабат, ошондой эле 15 категориянын, 3 Камтуусунун бөлүп чыгаруулары үчүн GHG Protocol стандарттарынын негизинде парник газдарынын бөлүп чыгаруусунун көрсөткүчтөрүнүн өсүшүн же кыскарышын камтыйт.

Кыргыз Республикасынын аймагында жеткиликтүү негизги отун кен байлыктары жана техникалык газдар үчүн жана эсеп саясатын стандартташтыруу жана жөнөкөйлөтүү максатында климаттын өзгөрүшү жана жашыл экономика боюнча ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар тарабынан CO₂ бөлүп чыгарууларынын тийиштүү коэффициенттери иштелип чыгат жана бекитилет. Көрсөтүлгөн коэффициенттерди бекиткенге чейин биринчи топтун (Tier 1) стандарттуу коэффициенттерин колдонуу сунушталат (Default), МГИЭК (IPCC) таблицаларында (<https://www.ipcc-nggip.iges.or.jp/public/2006gl/index.html>) жана тиркемелерде көрсөтүлгөн парник коэффициенттери, МГИЭКтин 6 баалоочу отчетуна. (https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/report/IPCC_AR6_WGI_Chapter07_SM.pdf)

12. Жашыл Таксономияны ишке ашыруу үчүн зарыл аракеттер

Ушул Жашыл Таксономияны ишке ашыруу процесси төмөнкү аракеттерди камтыйт:

- Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу бажы кызматы жана бажы брокерлери, ишкер субъекттери тарабынан колдонуу үчүн Жашыл Таксономияга шайкеш товарлардын визуалдуу маалымдамаларын түзүү (төмөндөгү баяндалган реестрлерге интеграцияланган болушу мүмкүн);
- Жашыл экономиканы өнүктүрүү жөнүндө статистикалык маалыматты колдонуучулар жана Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу салык кызматы, жеке сектордогу таксономиянын колдонуучулары тарабынан колдонуу үчүн Жашыл Таксономиянын шайкештик ишмердигин камтыган топчолорду түзүү; NACE 2.1 менен шайкеш келген экономикалык ишмердиктин кодун жаңылоо жана 3.5 же 4 версиясындагы ПМСК негизинде топчолорду түзүү;
- Жашыл Таксономиянын ишмердигин так аныктоо контекстинде, Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигине караштуу салык кызматы үчүн кызматтык нускамаларды жана кошумча маалымдамаларды түзүү (төмөндөгү баяндалган реестрлерге интеграцияланган болушу мүмкүн);
- Жашыл Таксономияга шайкеш келген долбоорлорду жана ишмердикти баалоого уруксат берген механизмдерди жана талаптарды аныктоо;
- Жашыл таксономиянын талаптарына шайкештигин тастыктоочу документтердин формасын иштеп чыгуу;
- Жашыл Таксономиянын талаптарына товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн шайкештигин аныктоо жана идентификациялоону жөнөкөйлөтүү үчүн жашыл товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн ачык, бирдиктүү, санариптик маалымат базасын түзүү (маалыматтардын электрондук базасы);
- Кыргыз Республикасында жашыл технологиялардын жеткиликтүүлүгүн жакшыртууга өбөлгө түзгөн эл аралык техникалык стандарттардын такталган тизмесин түзүү жана мамлекеттик тилге которуу;
- Бардык деңгээлдеги билим берүү программаларына жашыл экономика жана туруктуу өнүгүү принциптерин интеграциялоону иштеп чыгуу, анын ичинде экономиканын төмөнкү көмүрөктүү жана туруктуу өнүктүрүүсүн колдоого алган Жашыл Таксономиянын кандайдыр бир тармактарында адистерди окутуу программасын иштеп чыгуу;
- Жашыл Таксономиянын талаптарына шайкеш келген ишмердикке алардын ишмердигин ыңгайлаштыруу контекстинде ишкер субъекттери үчүн окуу семинарларынын циклин өткөрүү;
- 2050-жылы көмүрөктүн нейтралдуулугуна жетүүгө Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин ишмердигин көрсөткөн эл аралык өнөктөр жана инвесторлор үчүн конференция өткөрүү, анын ичинде ушул Жашыл Таксономияны иштеп чыгуу.

13. Корутунду жоболор

Жашыл Таксономиянын ушул басылмасы дүйнөлүк эң мыкты тажрыйбаны пилоттук ишке ашыруу болуп саналат жана ал бекитилгенден кийин Таксономияны иш жүзүндө ишке ашыруунун негизинде шайкештик талаптарын өзгөртүү жана категориялардын тизмесин кеңейтүүнү билдирет жана ал кабыл алынгандан кийин үч жылдан кем эмес убакытта милдеттүү түрдө кайрадан кароого жатат.

Кыргыз Республикасынын Экономика жана коммерция министрлиги көмүртектин нейтралдуулугуна жетүү, жашыл экономиканы өнүктүрүү жана экономикалык саясатты иштеп чыгууга жооптуу ыйгарым укуктуу орган катары, ушул Таксономиянын текстиндеги кийинки өзгөртүүлөргө жана ишке ашыруунун сапатына жалпы мониторинг жүргүзүү үчүн жооптуу орган болуп саналат.

Жашыл Таксономия Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин чечими менен бекитилет.